การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

The Operation of Student Care and Support System of School Under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

พิมพ์นภา นวลภูมีวัน[1], นิษรา พรสุริวงษ์[2] และ พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง[3]

Pimnapa Nuanpumeewan[1], Nissara Pronsurivong[2] and Pornpimon Prawatruangruang[3]

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Master of Education, Educational Administration, North Bangkok University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: [1]pimnapa.nuan@northbkk.ac.th

Retrieved: February 4, 2026; **Revised:** April 2, 2026; **Accepted:** April 6, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 314 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติค่าที สถิติค่าเอฟ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารและครูที่มี เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน 25 แนวทาง

คำสำคัญ: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; ผู้บริหารสถานศึกษา; ครู

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the implementation of the student support system in educational institutions; (2) to compare the implementation of the student support system; and (3) to explore guidelines for improving the implementation of the student support system in educational institutions. The sample consisted of 314 participants, including school administrators and teachers. Key informants included 5 school administrators. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and content analysis.

The findings revealed that: (1) the overall implementation of the student support system was rated at a high level; (2) administrators and teachers with different genders, educational levels, work experiences, and school sizes did not differ significantly in their opinions toward the implementation of the student support system, both overall and in each aspect; and (3) the guidelines for implementing

the student support system in educational institutions consisted of 5 aspects with a total of 25 guidelines.

Keywords: Student Help and Care System Implementation; School administrators; Teachers

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน หากผู้เรียนขาดทักษะการกำกับตนเอง อาจนำไปสู่ความเสี่ยงด้านสุขภาพจิต พฤติกรรมเบี่ยงเบน และอุปสรรคทางการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพทุนมนุษย์และความมั่นคงของสังคมโดยรวม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องยกระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2561)

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม บนพื้นฐานความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่เน้นเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยดำเนินการผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ทั้งนี้ ครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งกำกับดูแลสถานศึกษา 82 แห่ง ได้ขับเคลื่อนระบบดังกล่าวโดยใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่เป็นฐาน (Area-based) เพื่อบริหารจัดการความหลากหลายและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียน ควบคู่กับการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้บนฐานสมรรถนะและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้วัฒนธรรมโรงเรียนที่ปลอดภัย สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและเขตพื้นที่เป็นพี่เลี้ยง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2568)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาระบบให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

สถานภาพส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสังเคราะห์สาระสำคัญได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายแต่สอดคล้องกันในประเด็นการดำเนินงานเชิงระบบ Krumboltz (1970) อธิบายว่า การช่วยเหลือผู้เรียนเป็นกระบวนการเชิงระบบที่เชื่อมโยงการดำเนินงานทุกระดับ โดยอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และมีสุขภาวะที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม สอดคล้องกับ Myrick (2003) ที่เสนอว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนควรเป็นกระบวนการพัฒนาเชิงป้องกัน (Developmental and Preventive Approach) ที่มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะทางจิตใจและทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียนก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น มากกว่าการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าเพียงอย่างเดียว

ในบริบทของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กำหนดนิยามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนและขั้นตอนชัดเจน ในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ บนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับ จุฑามาศ ศรีพล (2567) ที่ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน อาศัยความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้เรียน รวมถึงความร่วมมือจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบการบริหารจัดการที่มีโครงสร้างและกระบวนการชัดเจน มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นลำดับขั้นบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ระบบดังกล่าวมิได้มุ่งเน้นเฉพาะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ครอบคลุมถึงการส่งเสริม ป้องกัน และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในทุกมิติ อันนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยรวม ดังที่ เทิดศักดิ์ ยะยอง (2562) ชี้ให้เห็นว่า ระบบดังกล่าวช่วยยกระดับผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ สอดคล้องกับ ดาราวรรณ วรรณสุข (2563) ที่กล่าวว่า ระบบนี้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูต้องประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อให้การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ในมิติเชิงนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ (2563) ได้กำหนดให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าระบบนี้มิได้เป็นเพียงภาระงานเสริม แต่เป็นพันธกิจหลักที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังส่งผลต่อการลดอัตราการออกกลางคัน การป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยง และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อพัฒนาการของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ในระดับสากล องค์การยูเนสโก (UNESCO, 2019) ได้เน้นย้ำว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 (SDG 4) ด้านการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม โดยเฉพาะการสร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการดูแลตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำและไม่ทิ้งผู้เรียนคนใดไว้ข้างหลัง

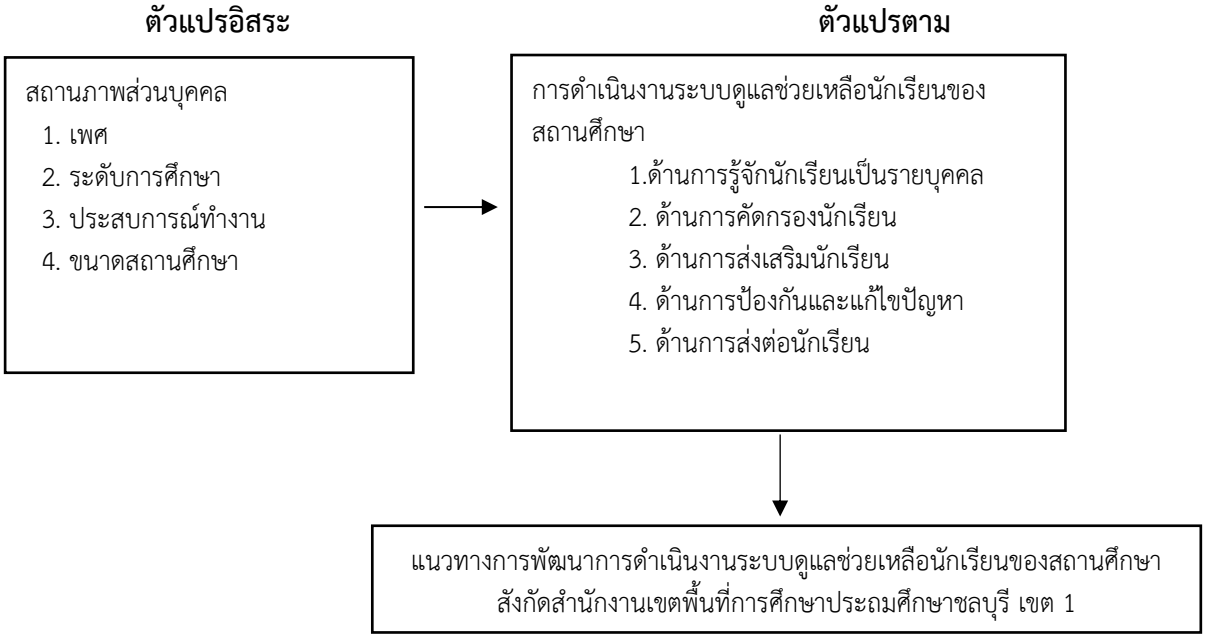
สรุปได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับนโยบาย การดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่ชัดเจน เครื่องมือที่เหมาะสม และความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ทั้งนี้ ประสิทธิผลของระบบไม่เพียงส่งผลต่อตัวผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาในภาพรวมอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า แม้จะมีการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีข้อจำกัดในหลายประการ ประการแรก งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาภาพรวมในระดับประเทศหรือเขตพื้นที่ขนาดใหญ่ ขณะที่การศึกษาเชิงลึกในบริบทเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมยังมีจำกัด ประการที่สอง งานวิจัยที่ผ่านมาเน้นโครงสร้างและกระบวนการดำเนินงานเป็นหลัก แต่ขาดการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เช่น ผู้บริหารและครู ซึ่งอาจมีมุมมองต่อการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ ประการที่สาม ยังขาดแนวทางเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน การดูแลสุขภาวะทางจิตที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ

ช่องว่างดังกล่าวนำไปสู่คำถามวิจัยที่ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับใด ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่ และมีแนวทางการพัฒนาอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods) ที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 99 คน และครู จำนวน 1,372 คน รวมทั้งสิ้น 1,471 คน

กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) ได้จำนวน 314 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากในแต่ละชั้นภูมิ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และ 2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม พัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน
3. เสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าอยู่ในช่วง 0.60–1.00
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.986

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับคำถามวิจัย
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
3. เสนอแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบและรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
4. ประเมินคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาทั้งความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00
5. จัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 314 คน โดยใช้แบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 5 คน แล้วถอดความและตรวจสอบข้อมูลร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อยืนยันความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและระดับการดำเนินงาน

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที สำหรับเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มที่มีตัวแปรจำแนก 2 กลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ สำหรับเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มที่มีตัวแปรจำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

3. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน (ร้อยละ 69.11) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 247 คน (ร้อยละ 78.66) มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5–10 ปี จำนวน 202 คน (ร้อยละ 64.33) และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 179 คน (ร้อยละ 57.01)

2. ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.24	0.426	มาก	5
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.30	0.410	มาก	4
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.34	0.398	มาก	1
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.34	0.403	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.32	0.400	มาก	3
รวม	**4.31**	**0.368**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.31, S.D. = 0.368) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}$= 4.34, S.D. = 0.398) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X}$= 4.34, S.D. = 0.403) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$= 4.24, S.D. = 0.426) โดยทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศ		ระดับการศึกษา		ประสบการณ์การทำงาน		ขนาดสถานศึกษา	
	t	P-Value	t	P-Value	F	P-Value	F	P-Value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	-0.728	0.256	0.504	0.557	0.317	0.728	0.478	0.698
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	0.634	0.891	-0.342	0.294	0.433	0.649	0.772	0.510
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	0.215	0.861	0.466	0.638	0.055	0.947	1.120	0.341
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	-0.156	0.723	0.469	0.522	0.055	0.947	0.671	0.570
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	0.970	0.385	-0.392	0.678	0.043	0.958	0.644	0.587
รวม	**0.196**	**0.531**	**0.158**	**0.572**	**0.191**	**0.826**	**0.648**	**0.585**

จากตารางที่ 2 ผู้บริหารและครูที่มี เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดทำฐานข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน ใช้ทักษะทางจิตวิทยาและการศึกษาบริบทแวดล้อมในการทำความเข้าใจนักเรียน มุ่งค้นหาศักยภาพและจุดแข็ง เพื่อนำไปสู่การออกแบบการดูแลช่วยเหลือเฉพาะบุคคลอย่างเหมาะสม

2. ด้านการกรองนักเรียน มีการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูล คัดกรองอย่างครอบคลุมและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ควบคู่กับการพัฒนาสมรรถนะครูในการวินิจฉัย เพื่อนำไปสู่การจำแนกกลุ่มเป้าหมายและออกแบบการดูแลช่วยเหลือได้อย่างตรงจุด

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ปรับกระบวนการเรียนรู้เป็นแบบเชิงรุก ควบคู่กับการแนะแนวรายบุคคล เสริมแรงเชิงบวก และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน

4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา มีการสร้างระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยล่วงหน้า ส่งเสริมเพื่อนช่วยเพื่อน และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือแบบมีส่วนร่วม ควบคู่กับการทำงานเป็นทีมและการใช้จิตวิทยาเชิงบวก เพื่อแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน มีการกำหนดมาตรฐานและระบบข้อมูลที่ชัดเจน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม พร้อมติดตามผลและรับกลับสู่ระบบ ควบคู่กับการรักษาความลับและจรรยาบรรณวิชาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทำให้สถานศึกษามีแนวทางและมาตรการในการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา ยืนยง (2566) ที่พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ทั้งนี้ ด้านการส่งเสริมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยสถานศึกษาดำเนินงานผ่านความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่เน้นการดูแลเชิงป้องกันควบคู่กับการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมตามบริบทของผู้เรียนแต่ละราย การดำเนินงานดังกล่าวมิใช่เพียงบทบาทเชิงวิชาชีพของครูที่ปรึกษา แต่ยังเป็นภารกิจทางสังคมที่ช่วยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรับตัว พัฒนา และเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากครูและบุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ระเบียบปฏิบัติและเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน โดยระบบเน้นกระบวนการทำงานเป็นทีมและความรับผิดชอบร่วมขององค์กร ทำให้บุคลากรทุกเพศมีบทบาทและเข้าถึงการพัฒนาวิชาชีพได้อย่างเสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา กองเกิด และทรงยศ แก้วมงคล (2566) ที่พบว่าเพศไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสถานศึกษากำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีการสื่อสารนโยบายอย่างทั่วถึง ทำให้บุคลากรทุกระดับการศึกษามีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบกับลักษณะงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเน้นการปฏิบัติจริง เช่น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การเยี่ยมบ้าน และการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นภารกิจที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกันโดยไม่ขึ้นอยู่กับระดับวุฒิการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะพงษ์ เพชร์พงษ์ และสมนึก การีเวท (2566) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน

บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีมาตรฐาน แนวทาง และขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้ครูทุกคนปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ลักษณะการดำเนินงานเป็นทีม เช่น การคัดกรอง การเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษา และการส่งต่อ ช่วยลดความแตกต่างของความคิดเห็น อีกทั้งการอบรมและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องทำให้ครูทุกระดับประสบการณ์มีความเข้าใจสอดคล้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของผกากรอง ด้วงสุข (2567) ที่พบว่าประสบการณ์ในการทำงานไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะมีนโยบายและมาตรฐานจากส่วนกลางที่ชัดเจน แม้แต่ละโรงเรียนจะมีทรัพยากรต่างกัน แต่ภารกิจหลักสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทได้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานพื้นฐานที่ทุกโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างเท่าเทียม การนิเทศ ติดตาม และพัฒนาวิชาชีพครูจากหน่วยงานต้นสังกัดช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัสสร สุริยะ (2562) ที่พบว่าขนาดสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องอาศัยข้อมูลรอบด้านควบคู่กับทักษะทางจิตวิทยา โดยคำนึงถึงบริบทชีวิตเพื่อสะท้อนตัวตนผู้เรียนอย่างถูกต้อง ควรปรับมุมมองจากการมองปัญหาไปสู่การค้นหาศักยภาพ เพื่อออกแบบการดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมและยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของภูษณิศา ม่วงเกษม (2562) ที่เน้นการใช้ข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบในการวิเคราะห์ วางแผน และดำเนินมาตรการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

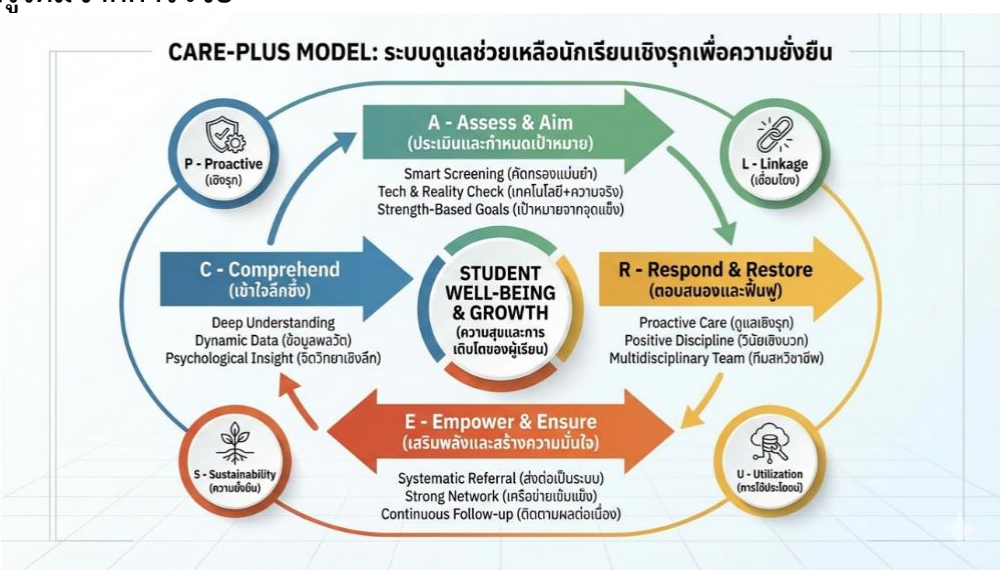
ด้านการคัดกรองนักเรียน การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้มีส่วนช่วยเพิ่มความรวดเร็วและความแม่นยำในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล การขยายขอบเขตการคัดกรองให้ครอบคลุมปัจจัยเชิงลึกและการตรวจสอบข้อมูลจากสภาพจริงร่วมกับผู้ปกครอง ช่วยลดความคลาดเคลื่อนและสะท้อนสภาพนักเรียนได้ตรงตามความเป็นจริง การยกระดับทักษะการวินิจฉัยของครูที่ปรึกษามีความสำคัญต่อการจำแนกกลุ่มนักเรียนเพื่อนำไปสู่การดูแลที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของรจสุคน ดีประดับ (2560) ที่ระบุว่าการคัดกรองนักเรียนต้องอาศัยข้อมูลที่ครบถ้วน เป็นระบบ และใช้มาตรฐานเดียวกันในการจำแนกกลุ่ม

ด้านการส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษามีแนวโน้มจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามความถนัดและพหุปัญญา โดยไม่จำกัดเฉพาะด้านวิชาการ พร้อมทั้งปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่การลงมือปฏิบัติจริงและบทบาทครูในฐานะผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ การยกระดับงานแนะแนวอาชีพสู่การวางแผนเส้นทางอนาคตรายบุคคลช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและเป้าหมายชีวิตของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนิยม ขจรเนติกุล (2565) ที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มให้มีคุณภาพและความภาคภูมิใจในตนเอง

ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา สถานศึกษาปรับกระบวนการจากการแก้ไขปัญหาเชิงรับไปสู่การป้องกันเชิงรุก โดยเน้นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า และการมีส่วนร่วมของเพื่อน ผู้ปกครอง และเครือข่ายภายนอก ปัญหาที่มีความซับซ้อนดำเนินการผ่านทีมสหวิชาชีพอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับกระบวนการทางจิตวิทยาและวินัยเชิงบวกเพื่อบำบัดและฟื้นฟูผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของวิฑูรย์ วงแหวน (2559) ที่ชี้ว่าการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย การรักษาความลับ การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกตามความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบ

ด้านการส่งต่อนักเรียน การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานและระบบข้อมูลที่ชัดเจนมีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของกระบวนการส่งต่อ ควบคู่กับการสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกและการเตรียมความพร้อมของครูในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นก่อนส่งต่อ การติดตามผลและดูแลนักเรียนเมื่อกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การช่วยเหลือมีความต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของรัชพล เที่ยงดี (2563) ที่ชี้ว่าการส่งต่อทั้งภายในและภายนอก โดยอาศัยการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ การบันทึกข้อมูล และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากแผนภาพ CARE–PLUS MODEL

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ CARE–PLUS MODEL ที่สะท้อนว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องดำเนินงานในลักษณะกระบวนการเชิงวงจร โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งพัฒนาความผาสุกและการเติบโตของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โมเดลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมิใช่การดำเนินงานแบบแยกส่วนหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการบูรณาการการป้องกันเชิงรุก การส่งเสริมศักยภาพ และการฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการใช้ข้อมูลจริง จิตวิทยา และเครือข่ายความร่วมมือ

แกนกลาง Student Well-being & Growth ความผาสุกและการเติบโตของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของระบบ ครอบคลุมทั้งด้านอารมณ์ สังคม พฤติกรรม การเรียนรู้ และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

กระบวนการหลัก CARE เชิงวงจร

C – Comprehend เข้าใจลึกซึ้ง เน้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างรอบด้านโดยใช้ข้อมูลเชิงพลวัต (Dynamic Data) ควบคู่กับความเข้าใจเชิงจิตวิทยา เพื่อลดอคติในการมองผู้เรียนและสะท้อนสภาพจริงในบริบทชีวิตที่แท้จริง

A – Assess & Aim ประเมินและกำหนดเป้าหมาย ยกระดับการคัดกรองจาก “การแยกกลุ่ม” ไปสู่ “การกำหนดทิศทางการพัฒนา” โดยใช้เครื่องมือคัดกรองที่มีความแม่นยำ ตรวจสอบกับสภาพจริง และตั้งเป้าหมายบนฐานจุดแข็งของผู้เรียน

R – Respond & Restore ตอบสนองและฟื้นฟู เน้นการดูแลเชิงรุก วินัยเชิงบวก และการทำงานของทีมสหวิชาชีพเพื่อฟื้นฟูผู้เรียน มากกว่าการควบคุมหรือลงโทษ

E – Empower & Ensure เสริมพลังและสร้างความมั่นใจ เสริมสร้างศักยภาพ ความเชื่อมั่น และโอกาสในการพัฒนาของผู้เรียนผ่านระบบส่งต่อที่เป็นมาตรฐาน เครือข่ายความร่วมมือ และการติดตามต่อเนื่อง ทำให้การช่วยเหลือเกิดผลอย่างยั่งยืน

กลไกเสริม PLUS

P – Proactive ระบบต้องมองล่วงหน้า มีระบบเตือนภัย การเฝ้าระวัง และการเตรียมพร้อมก่อนปัญหาจะรุนแรง

L – Linkage เชื่อมโยงผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างพลังร่วมในการดูแลผู้เรียนอย่างรอบด้าน

U – Utilization นำข้อมูลและผลการดำเนินงานไปใช้จริง ทั้งในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง

S – Sustainability การดำเนินงานไม่ขึ้นกับบุคคล เพศ วุฒิ ประสบการณ์ หรือขนาดสถานศึกษา แต่สามารถคงอยู่และพัฒนาได้ในระยะยาว

กล่าวโดยสรุป CARE–PLUS MODEL แสดงให้เห็นว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นกระบวนการเชิงวงจรที่บูรณาการการเข้าใจผู้เรียน การคัดกรองเชิงเป้าหมาย การตอบสนองเชิงจิตวิทยา การเสริมพลัง และการส่งต่ออย่างเป็นระบบ ภายใต้กลไกการป้องกันเชิงรุก เครือข่ายความร่วมมือ และความยั่งยืนของระบบ โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นำไปสู่ความผาสุกและการเติบโตอย่างสมดุล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ครูผู้สอนควรบูรณาการฐานข้อมูลผู้เรียนรอบด้านเป็นสารสนเทศหลัก เพื่อติดตาม ประเมินผล วางแผนแก้ไขปัญหาพฤติกรรม และออกแบบกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเป็นระบบ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกำกับ ติดตาม และสนับสนุนทรัพยากร เพื่อขับเคลื่อนการนำข้อมูลผู้เรียนไปใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำมาตรฐานการบริหารข้อมูลผู้เรียน พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านจิตวิทยาและการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมบูรณาการระบบฐานข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและกำกับติดตามสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นโยบายและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: รายงานเสนอรัฐบาล.

จุฑามาศ ศรีพล. (2567). *งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา.

ดาราวรรณ วารุณสุข. (2563). *การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

เทิดศักดิ์ ยะยอง. (2562). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

นิยม ขจรเนติกุล. (2565). *การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนบางบ่อวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ปิยะพงษ์ เพชร์พงษ์ และ สมนึก การีเวท. (2566). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราจีนบุรี นครนายก. ใน *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ การวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (NBU: NCAR) ครั้งที่ 5 ด้านศึกษาศาสตร์* (เล่มที่ 2, น. 136–148). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ผกากรอง ด้วงสุข. (2567). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

ภูษณิศา ม่วงเกษม. (2562). *สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). วิทยาลัยครูสุริยเทพ.

รจสุคน ดีประดับ. (2560). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัชพล เที่ยงดี. (2563). *การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

รัตนา ยืนยง. (2566). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร* (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.

วิทยา กองเกิด, และ ทรงยศ แก้วมงคล. (2566). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อำเภอสัตหีบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. ใน *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ การวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (NBU: NCAR) ครั้งที่ 5 ด้านศึกษาศาสตร์* (เล่มที่ 4, น. 281–294). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สุภัสสร สุริยะ. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2568). *รายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2567*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

Krumboltz, J. D. (1970). *Guidance and counseling*. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.

Myrick, R. D. (2003). *Developmental guidance and counseling: A practical approach.* (4th ed.). Minneapolis, MN: Educational Media Corporation.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2019). *Global education monitoring report 2019: Migration, displacement and education—Building bridges, not walls*. Paris: UNESCO.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis.* (2nd ed.). New York, NY: Harper & Row.